

O`ZBEKISTONDA TIBBIY TURIZM

Xasanova Nargiza Athamovna

Toshkent Xalqaro Kimyo universiteti

"Turizm kafedrası" katta o'qituvchisi

hasanova190382@gmail.com.

Saitnazarov Doniyor Xudayor o'g'li

Toshkent Xalqaro Kimyo universiteti

Turizm yo'nalishi TOUP-503U guruhi talabasi

Annotatsiya. Ushbu maqolada turizm bozorida tibbiy turizmning ahamiyati va O'zbekiston respublikasi iqtisodiyotiga ijobiy ta'siri ochib berilgan, shuningdek, tibbiy turizmni rivojlantirishda xorij tajribalarini qo'llashning, keng ahamiyati yoritilgan.

Kalit so'zlar: tibbiy turizm, tibbiyot uyushmalari, tibbiyot muassasalari, tibbiy xizmatlari, sug'urta, sog'likni saqlash.

Аннотация. В данной статье раскрывается значение медицинского туризма на туристическом рынке и его положительное влияние на экономику Республики Узбекистан, а также широкое значение использования зарубежного опыта в развитии медицинского туризма.

Ключевые слова: медицинский туризм, медицинские объединения, медицинские учреждения, медицинские услуги, страхование, здравоохранение

Abstract. This article reveals the importance of medical tourism in the tourism market and its positive impact on the economy of the Republic of Uzbekistan, as well as the broad importance of using foreign experiences in the development of medical tourism.

Keywords: medical tourism, medical associations, medical institutions, medical services, insurance, health care.

Inson qachon sayohat qiladi degan savolga insonlar o'z ijtimoiy holati, istaklari va ehtiyojlaridan kelib chiqqan holda, agar sayohat xarajatlarini daromad jihatdan qoplasa, ya'ni mablag'i yetarli bo'lsa sayohatlar tashkil qilinadi deya javob berish mumkin. Ma'naviy dam olishga ehtiyoj sezganda odamlar sayohatlar rejalashtirishadi yoki bo'sh vaqtini mazmunli o'tkazish, o'zini va dunyoni qayta kashf qilish istagi paydo bo'lganda insonlar sayohat qilishni xohlab qolishadi deyish mumkin. Ammo, bu - savolning boshlang'ich javobi bo'la olmaydi. Birinchi navbatda, inson sog'lom bo'lsa, salomatlik uzoq masofalarga sayohat qilishni ko'tarsagina sayohat qilishga qaror qabul qilish uchun qolgan sabablarni o'ylay oladi. Turizm nafaqat rivojlangan, balki rivojlanayotgan, hattoki, nisbatan past rivojlanish darajasidagi mamlakat va hududlar ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishining katalizatori hisoblanadi. Turizm sohasida

yaratilgan bitta yangi ish o‘rni sanoat tarmog‘iga nisbatan 20 barobarga arzonga tushadi, biror-bir mamlakatga tashrif buyuruvchi har 30 ta sayyoh bevosita bitta yoki bilvosita ikkita yangi ish o‘rinlarini barpo qilishga imkoniyat yaratadi. Butunjahon turistik tashkiloti (UNWTO) bosh kotibi Zurab Pololikashvilining ta’kidlashicha, “Dunyo bo‘ylab, har qanday rivojlanish darajasidagi mamlakatlarda, millionlab ish o‘rinlari va korxonalar kuchli hamda rivojlangan turizm sohasiga bog‘liqdir. Turizm, shuningdek, tabiiy va madaniy merosni himoya qilishda harakatlantiruvchi kuch bo‘lib, ularni kelajak avlodlar bahramand qilishlari uchun saqlab qolmoqda”. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-2026 yillarga mo‘ljallangan “Yangi O‘zbekistonning taraqqiyot strategiyasi” to‘g‘risidagi PF-60 sonli farmoni doirasida mamlakatimiz taraqqiyotini belgilovchi 100 ta maqsad ishlab chiqildi[2]. Ushbu strategiyaning 55-maqsadi aynan tibbiy xizmatlarni rivojlantirish orqali turizm sohasi daromadini sezilarli darajada oshirish va 35-maqsadda O‘zbekiston bo‘ylab sayohat qilish dasturi doirasida mahalliy sayyohlar sonini 12 million nafardan oshirish xamda respublikaga tashrif buyuradigan xorijiy turistlar sonini 9 million nafarga etkazish vazifalari qo‘yilgan. Ushbu maqsadlarni amalga oshirishda albatta tibbiy turizm muhim ahamiyat kasb qiladi. Tibbiy turizm - atamasi ikkala turizm turini o‘zida mujassam etuvchi, sayyoh o‘zi yashab turgan joydan boshqa hududga malakali tibbiy xizmatdan foydalanish uchun rejalashtirilgan muddatda sayohat qilishi va shu barobarida dam olish, hordiq chiqarish turizm xizmatlaridan foydalanishni anglatadi. Tibbiy turizm faqat boshqa davlatda tibbiy xizmat ko‘rsatishni o‘z ichiga olibgina qolmay, aynan shu davlatning boshqa bir burchagida tibbiy xizmatdan foydalanishni ham bildiradi. Agar sayyoh o‘zining tibbiy ehtiyojlarini qondirish maqsadida xorijiy davlatga sayohat qilsa, tibbiy xizmatlarning importi chiqish tibbiy turizmi deb ataladi. Tibbiy turizmning kirish turi esa bu tibbiy xizmatlarni eksport qilish, boshqacha qilib aytganda xorijiy bemorlarni tibbiy yordam olishlari uchun jalb qilish nazarda tutiladi. Ma’lumotlarga qaraganda, biron bir mamlakatga tashrif buyuruvchi sayyoh bevosita va bilvosita yangi ish o‘rinlari yaratish imkoniyatini paydo qiladi. Jumladan, Tibbiy, ekologik, gastronomik, etno, ekstremal va boshqa turizm yo‘nalishlarini rivojlantirish bo‘yicha olib borayotgan ishlarimiz hisobidan kelgusida kamida 1 millionta yangi ish joylari yaratishni maqsad qilganmiz.1 Tadqiqot materiallari va metodologiyasi Tibbiy turizm foydalanuvchilarini har xil manbalarda turli so‘zlar bilan tasvirlashadi, misol tariqasida “tibbiy turistlar” va “tibbiy sayohatchilar” shu kabilardandir. Insonlar davolanish maqsadida chet el safarlariga otlanishga qaror qilishlari uchun bir necha sabablar keltiriladi. Shuningdek, ular tanlagan davlat o‘ziga xos xususiyatlarga ega bo‘lishi lozim. Boshqacha qilib ta’riflaganda, davolanish uchun nega aynan o‘sha davlat tanlandi degan savolga mazmunan to‘la javob bera olish kerak. Tanlangan manzil ijtimoiy, iqtisodiy jihatdan shart-sharoitlarga ega ekanligi, siyosiy tomondan farovonligi, iqlim mo‘tadil va davolanish uchun mosligi, jumladan yetarli tajriba va

bilimga ega mutaxassislar mavjudligi qaror qabul qilishda dolzarb masala hisoblanadi. Shunga ko'ra, tibbiy turizm uchun hudud tanlashda o'z-o'zidan tanlov mezonlari kelib chiqadi. Chunki, sayyohlar odatda quyidagi maqsadlarni ko'zlab tibbiy sayohatlarga o'tlanishadi:

- Barkamol jismoniy rivojlanish va shaxsning har tomonlama rivojlanishiga yordam berish;
- Ruhiy salomatlikni oshirish;
- Salomatlikni asrash, tiklash, mustahkamlash va kasalliklarning oldini olish;
- Turli yoshdagi insonlar va kasb egalarining yaxshi dam olishini ta'minlash;
- Yuqori mehnat salohiyatini saqlash va ish samaradorligini o'stirish;
- Faol va uzoq umr ko'rishga erishish.

So'nggi yillarda tibbiy turizm tez rivojlanmoqda, chunki ko'plab bemorlar, bugungi kunda, sifatli va arzon tibbiy davolanishni o'zlari istiqomat qilayotgan hududlardan tashqarida izlamoqda. AQSh va dunyoning boshqa qismlarida sog'liqni saqlash narxining oshishi sanoatni rivojlantirishda va bozorni kengaytirishga o'z ta'siri ko'rsatib kelmoqda. Biroq, turizm bozorida ko'plab yangi imkoniyatlar tibbiy turizm biznesini qayta shakllantirayotgan bo'lsa-da, ko'plab tibbiy turizm provayderlari hali ham ularning o'sishi va rentabelligini cheklaydigan ulkan muammolarga duch kelishmoqda. Tibbiy turizm assotsiatsiyasi tomonidan 2023-yilda o'tkazilgan so'rovnomada bir qancha mintaqalardagi muammolar va asosiy yechimlar ko'rsatilgan. Tibbiyot turizmi zamonaviy ixtiro emas. Qadim zamonlarda ham bemorlar eng yaxshi shifokorlardan malakali tibbiy yordam olish uchun uzoq masofalarni bosib o'tishlari kerak edi. Chor Rossiyasi davrida esa zodagonlar orasida davolanish uchun suvga, ko'pincha Germaniya yoki Chexiyaga borish modasi bor edi. Bugungi kunda Rossiya va MDH mamlakatlarida tibbiy turizm qayta tug'ilishni boshdan kechirmoqda. Ko'p odamlar chet elda davolanishni o'z mamlakatida davolanishga munosib alternativ deb bilishadi. Kasalliklarni tashxislash va davolash uchun Yevropa, AQSh, Osiyo mamlakatlariga sayohatlar tobora ommalashib bormoqda. Har yili o'n minglab bemorlar tibbiy turizmni tanlaydilar. Bu, jumladan, xorijda davolanishning bugungi kunga aylanib borayotgani bilan bog'liq odamlarning keng doirasi uchun tobora qulayroq bo'lib bormoqda [10]. Inson tabiati odamlarni o'zlari va yaqinlari uchun eng yaxshisini tanlashga undaydi. Tibbiy turizmning rivojlanishi tufayli bemorlar dunyoning eng yaxshi tibbiyot markazlari va shifoxonalarida sifatli davolanishlari mumkin. Eng yuqori professional obro'ga ega bo'lgan mutaxassis shifokorlarga murojaat qilish imkoniyati chet elda davolanish foydasiga qaror qabul qilishning asosiy sababidir. Bundan tashqari, bemorlar xizmat ko'rsatish sifatiga ishonch hosil qilishi mumkin, diagnostika va davolash vaqtini qisqartiradi va ko'p hollarda davolanish narxini kamaytiradi.

REFERENCES

1. <https://www.unwto.org/>
2. 2022-2026 йилларга мўлжалланган Янги Ўзбекистоннинг тараққиёт стратегияси тўғрисида” ги Ўзбекистон Республикаси президентининг фармони ПФ-60 сонли. 2022-йил. 28-январ.
3. Bookman, M. & Bookman, K. Medical Tourism in Developing Countries. New York: Palgrave MacMillan, 2007.
4. Щекин Г.Ю. Концептуализация феномена медицинского туризма в социологии медицины: диссертация ... доктора социологических наук: / Щекин Геннадий Юрьевич; спец. 14.02.05 [Место защиты: Волгоградский государственный медицинский университет]. – Волгоград, 2013. – 309 с.
5. Официальный сайт Ассоциации медицинского туризма России (Russian Healthcare Travel Council (RHTS)). – URL: <https://www.rhtc.org>.
6. Александрова, А. Ю. Международный туризм [Текст] / А. Ю. Александрова. – М. : Аспект Пресс, 2012. – 470 с.